

מיון מיומנויות להוראה במקצוע מדע וטכנולוגיה (אוגוסט 2015)

צוות חשיבה וכתבייה:

הפיקוח על מדע וטכנולוגיה ומדריכות ארציות - שושי כהן, יהבית לוריא, ג'ורג'ט חלו, שרה גולן,
מרכזים ארציים - דר' מירי דרסלר, דר' שני מזור, דר' ליאורה ביאלר
האגף לתכנית לימודים - דר' רוחמה ארנברג

א. מיומנויות קוגניטיביות ומיומנויות ביצוע

קטגוריות	מיומנויות	א. טיפול במידע וידע
	<p>תכנון וביצוע מהלכים לעיבוד ולייצוג מידע וידע</p> <p>1. תיאור (כגון: יצורים, תופעות, בעיות, מערכות, תהליכים וממצאים) 2. השוואה (ניסוח תבחינים ומציאת הדומה והשונה). 3. זיהוי רכיבים וקשרים (השלם וחלקיו, סיבה-תוצאה, רצף, מחזוריות) 4. מיזוג מידע (אנליזה וסינתזה) וכתיבה מדעית / טכנולוגית 5. עריכת חישובים (כגון: סכום, הפרש, אחוזים, ממוצע) 6. ייצוג מידע והמרה מייצוג לייצוג (כגון: מודלים, הדמיות, תרשימים, מפת מושגים, טבלאות, גרפים). 7. הצגת ידע, תהליכים ותוצרים בכתב ובעל פה (כגון: עלון מידע, תערוכה, מצגת, דו"ח מעבדה, תלקיט, דו"ח מסכם תהליך חקר ופתרון בעיות, פוסטר מדעי/טכנולוגי).</p>	<p>תכנון וביצוע מהלכים לאיתור, איסוף, איתור וארגון מידע</p> <p>1. שאלת שאלות (כגון: על מידע, יצורים, עצמים, תופעות, תהליכים, מערכות). 2. איתור ואיסוף מידע ממקורות שונים (כגון: מילון, אנציקלופדיה, ספר עיון, כתב עת, עלון מידע, מגדיר, סקר מידע, פורום מומחים) 3. איתור ואיסוף מידע בשיטות שונות (כגון: ניסוח מילות מפתח, חיפוש ממוחשב בקטלוג ספריה, חיפוש במנוע חיפוש, ניסוח שאלות, עריכת ראיונות וסקרים, עריכת תצפיות) 4. הפקת מידע מטקסט מילולי (מאמר מדעי, כתבה, מידעון), מייצוג חזותי (מודלים, תרשימים, טבלאות וגרפים), ממדיה דיגיטאלית (הקלטה, סרטון, הדמיה ממוחשבת). 5. מיון וארגון מידע (כגון: יצורים, עצמים, מאפיינים, שאלות, ממצאים), תוך שימוש בשיטות ארגון מתאימות (כגון: טבלה, מארגן גרפי, אינדקס).</p>
	<p>הערכה ביקורתית של מקורות מידע ומידע על פי רלוונטיות, עדכניות (תקפות), אמינות (מהימנות), דיוק, היקף.</p>	
ב. תכנון חקר ופתרון בעיות (תוך חקירה מידענית)	<p>תהליך החקר המדעי</p> <p>1. הגדרת מטרת חקר 2. זיהוי כלל הגורמים המשתנים 3. ניסוח שאלת חקר 4. ניסוח השערה מדעית וביסוסה 5. תכנון מערך תצפית חקר / ניסוי חקר: בידוד משתנים וקביעת גורמים קבועים, הגדרת ערכים של המשתנה להשוואה, הגדרת גורמים מושפעים ודרך מדידתם, תכנון בקרה וחזרות. 6. תכנון מהלך ביצוע תצפית החקר / ניסוי החקר.</p>	<p>תהליך התיכון</p> <p>1. הגדרת צורך (מטרת תהליך התיכון) 2. ניסוח בעיה טכנולוגית 3. הגדרת דרישות מהפתרון ואילוצים 4. העלאת רעיונות לפתרון ובחירת רעיון מתאים. 5. תכנון הפתרון / המוצר: הגדרת מבנה ורכיבים, קשרים, מנגנונים, ביצוע חקירה מדעית-טכנולוגית, בחירת חומרים, כלים ושיטות, שרטוט הפתרון/ מוצר 6. תכנון מהלך ביצוע בניית הפתרון/ מוצר</p>
	<p>הערכה של רעיונות, תהליכים ותוצרים בתהליך החקר המדעי / פתרון בעיות ותיכון</p>	

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית- אגף מדעים
הפיקוח על מדע וטכנולוגיה

<ol style="list-style-type: none"> 1. שימוש בציוד בסיסי של מעבדה ובציוד בסיסי של סדנה טכנולוגית¹ 2. עריכת בדיקת ומדידות באמצעות מכשירי מדידה וחיישנים. 3. ביצוע תצפיות חקר וניסויי חקר ובנייה של מוצר/דגם, על פי הנחיות, או תכנית עבודה של התלמיד 4. פירוק והרכבה של דגמים / אב-טיפוס, מערכות טכנולוגיות ומערכות ניסוי. 5. הפעלת מערכת טכנולוגית, איתור תקלות במערכת טכנולוגית פשוטה. 6. שרטוט טכני של מוצר או מערכת 	<p>ג. ביצוע התנסויות</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. הנמקה והסבר מדעי/טכנולוגי (כגון: לתופעה, להפרכת השערות ולאישושן, לבחירת פתרון מתאים) 2. הסקת מסקנות ודיון בהן - הכללה (אינדוקציה) והחלה (דדוקציה) מתוך מידע וממצאים, התייחסות להשערת החקר 3. בניית טיעון - הבחנה בין ראיה לדעה, ניסוח נימוקים לטענה, נקיטת עמדה והצדקתה. 4. קבלת החלטות: בחירת אפשרות / פתרון מתוך חלופות ומתן נימוקים. 5. הערכה של הסברים, מסקנות וטיעונים. 	<p>ד. הנמקה והסבר הסקה וטיעון</p>
<p>רפלקציה על תהליכי למידה ועל הפעלת אסטרטגיות להבניית ידע ומיומנויות</p>	<p>מטה קוגניציה</p>

ב. מיומנויות נוספות התומכות בתהליכי הלמידה:

1. מיומנויות חשיבה (צורות חשיבה)

- חשיבה ביקורתית
- חשיבה מערכתית
- חשיבה יצירתית והמצאתית
- חשיבה מטה-קוגניטיבית

2. מיומנויות שיתופיות ותקשורת

- **מיומנויות חברתיות:** קבלת אחרים בתהליך של שיתוף פעולה, גילוי נכונות וחלוקת אחריות בעבודת צוות.
- **מיומנויות תקשורת:** ביטוי מחשבות ורעיונות בבהירות, תקשורת בעל פה, קבלת משוב ומתן משוב בונה, קיום שיח ביקורתי ומצמיח, תרומה לדיון בקבוצה ושיח עמיתים.

3. מיומנויות מתמטיות

- פעולות חשבון פשוטות
- שברים ואחוזים
- מדידות: היקף, זווית, שטח, נפח, משקל, זמן
- יחס, קנה מידה
- משתנים ופונקציות
- כלים מתמטיים לעיבוד וניתוח נתונים, סטטיסטיקה תיאורית

4. מיומנויות מחשב ותקשוב

- שימוש במחשב ובכלים ממוחשבים
- שימוש ביישומי מחשב ותקשוב
- שימוש בכלים שיתופיים דיגיטליים.

¹ראה [רשימת הצטיינות הוראת מדע וטכנולוגיה בביה"ס היסודי ובחטיבת הביניים](#)